

กิจกรรมเสริมทักษะและการพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้ สู่ “ต้นแบบโรงเรียนอาชีพ” : ข้อสังเกตจากประสบการณ์เชิงพื้นที่ โรงเรียนบ้านไทรทอง จังหวัดสระแก้ว

ACTIVITIES FOR ENHANCING LEARNING SKILLS AND DEVELOPING
LEARNING INNOVATIONS TOWARDS “A MODEL OF VOCATIONAL
SCHOOL”: SOME OBSERVATIONS ON THE SPATIAL EXPERIENCE FROM
BAN SAI THONG SCHOOL, SA KAEU PROVINCE

ฤทัย สำเนียงเสนาะ¹ ปิยงกุล ตันวิเชียร¹ และ อรรถพร ธนุเพ็ชร^{1*}
Rutai Samneangsano¹ Piyangkun Tanwichian¹ and Athaporn Thanupetch^{1*}

Received : 13 December 2021

Revised : 21 September 2022

Accepted : 18 October 2022

บทคัดย่อ

โรงเรียนบ้านไทรทอง จังหวัดสระแก้วมีอัตลักษณ์พึงประสงค์ คือ “ต้นแบบโรงเรียนอาชีพ” บริบทของโรงเรียน แวดล้อมด้วยแหล่งทุนธรรมชาติที่เอื้อต่อการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น มีปราชญ์ชาวบ้านที่มีความรู้เรื่องการเกษตร และอาชีพต่าง ๆ ที่สอดคล้องกับชุมชน ดังนั้น การยกระดับคุณภาพการศึกษาให้แก่โรงเรียน จึงใช้การจัดกิจกรรมเสริมทักษะและพัฒนานวัตกรรมเพื่อการเรียนรู้ ตามกรอบแนวคิดการทำงาน 3 กิจกรรม คือ 1) รวบรวมองค์ความรู้ทักษะด้านอาชีพ 2) จัดอบรมเชิงปฏิบัติการด้านการพัฒนาทักษะอาชีพ และ 3) การให้ความรู้พื้นฐานการออกแบบผลิตภัณฑ์ ทั้งนี้ ได้กำหนดให้จัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะผ่านกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี โดยใช้การเรียนรู้แบบ Active Learning เน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมและมีปฏิสัมพันธ์กับกิจกรรมการเรียนรู้ ผ่านการปฏิบัติที่หลากหลาย ประยุกต์ใช้แนวคิด GPAAS 5 STEPS ในการจัดการเรียนรู้ รวมทั้งจัดทำนวัตกรรมต้นแบบผ่านชุดเครื่องมือสำหรับครูผู้สอน (Teacher Tool kits - TTK) อย่างเหมาะสม และคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของชุมชนและทุนทางสังคมเป็นสำคัญ

คำสำคัญ: กิจกรรมเสริมทักษะ นวัตกรรมการเรียนรู้ ต้นแบบโรงเรียนอาชีพ
โรงเรียนบ้านไทรทอง

¹คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

¹¹Faculty of Humanities and Social Sciences, Valaya Alongkorn University under the Royal Patronage

*ผู้นิพนธ์ประสานงาน E-mail: Athaporn@vru.ac.th

ABSTRACT

Ban Sai Thong School, Sa Kaeo Province, has proposed its desirable identity, namely, 'a model of vocational school'. The school's context has been surrounded by natural capital that facilitates learners to use their local wisdom. In addition, there have been local scholars who are expert in agriculture and various occupations related to the community context. Therefore, the procedures for elevating the school's educational quality were based on learning activities for enhancing learning skills and developing learning innovations related to vocation. Those learning activities employed the conceptual framework emphasizing on the following three activities: Firstly, compiling knowledge and vocational skills, secondly, organizing workshops for developing vocational skills and thirdly, providing basic knowledge about product design. To obtain the desirable identity, learning activities were instructed via the Learning Area of Occupations and Technology. Learners were engaged with the various active-learning activities, namely GPAAS 5 STEPS' s concept. They also employed Teacher Tool Kits (TTK) as their learning tools to help create a prototype of learning innovation appropriately. Additionally, the learning procedures have been depended on community involvement and social capital.

Keywords: Activities for Enhancing Learning Skills, Learning Innovations,
A model of Vocational School, Ban Sai Thong School

บทนำ

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ ตระหนักถึงการพัฒนาครูประจำสถานศึกษาในท้องถิ่นให้สามารถพัฒนานวัตกรรมเพื่อจัดการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียนอย่างรอบด้านทั้งในด้านความรู้วิชาการ ทักษะพื้นฐานเพื่อการประกอบอาชีพ รวมถึงส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม อันถือได้ว่าเป็นสมรรถนะสำคัญสำหรับการสร้างและพัฒนการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับการส่งเสริมทักษะในศตวรรษที่ 21 และมาตรฐานการศึกษาแห่งชาติ ทั้งนี้โดยให้ความสำคัญต่อการมีส่วนร่วมของครู ผู้เรียนตั้งแต่ระดับประถมศึกษาจนถึงมัธยมศึกษา ผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียในการออกแบบการเรียนรู้ ตลอดจนชุมชนที่เกี่ยวข้องด้วย

จากประสบการณ์ทำงานเชิงพื้นที่ ตามแผนการดำเนินกิจกรรมยกระดับคุณภาพการศึกษาเสริมสร้างอัตลักษณ์ “ต้นแบบโรงเรียนอาชีพ” ให้แก่โรงเรียนบ้านไทรทอง จังหวัดสระแก้ว ทั้งนี้โดยมีจุดประสงค์เพื่อให้โรงเรียนเป็นพื้นที่เรียนรู้และฝึกฝนทักษะด้านอาชีพต่อไปในอนาคต สามารถบูรณาการความรู้จากวิชากลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี โดยใช้ในกิจกรรมจากกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning และประยุกต์ใช้แนวคิด GPAAS 5 Steps ในการจัดการเรียนรู้ ซึ่งจะต้องคำนึงถึงผู้เรียน ครู โรงเรียน ชุมชน และผู้ปกครอง เป็นสำคัญ

บริบทเชิงพื้นที่และการวิเคราะห์สภาพปัญหาของโรงเรียนบ้านไทรทอง จังหวัดสระแก้ว

โรงเรียนบ้านไทรทอง เป็นโรงเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 ตั้งอยู่ที่ หมู่ 4 ตำบลวังใหม่ อำเภอวังสมบูรณ์ จังหวัดสระแก้ว มีพื้นที่รวมทั้งสิ้น 16 ไร่ 1 งาน ระยะทางจากโรงเรียนถึงเขตพื้นที่การศึกษา 60 กิโลเมตร ระยะทางจากโรงเรียนถึงอำเภอวังสมบูรณ์ 15 กิโลเมตร มีบุคลากรประกอบด้วยครูผู้สอน จำนวน 9 คน นักการภารโรงจำนวน 1 คน รวมทั้งสิ้น 10 คน มีนักเรียนรวมทั้งสิ้น 127 คน แบ่งเป็นชั้นอนุบาล 1-3 จำนวน 31 คน ชั้นประถมต้นจำนวน 50 คน และชั้นประถมปลายจำนวน 46 คน โรงเรียนบ้านไทรทอง จัดการศึกษาและพัฒนาผู้เรียนตามคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 โดยมุ่งเน้นให้เป็นคนดีมีคุณธรรม อนุรักษ์ความเป็นไทย รักการอ่านเขียน ใฝ่เรียนรู้ ก้าวสู่สากล ปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ยึดมั่นในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ดังมีคำขวัญโรงเรียนว่า “ไทรร่มเย็น เน้นคุณธรรมนำความเป็นไทย ใฝ่เรียนรู้ ก้าวสู่สากล บนพื้นฐานความพอเพียง” ส่วนปรัชญาของโรงเรียนมีว่า “ปัญญา คือ แสงสว่างในโลก” (โรงเรียนบ้านไทรทอง, 2564)

ภาพที่ 1 โรงเรียนบ้านวังทอง อาคารเรียน สปข.105/29 และอาคารอเนกประสงค์

ที่มา : กลุ่มสารสนเทศ สนผ. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ระบบสารสนเทศเพื่อบริหารการศึกษา (2564)

ในด้านความสัมพันธ์กับชุมชน โรงเรียนบ้านไทรทอง มีชุมชนอยู่ใกล้ในระยะรัศมี 10 กิโลเมตร คือ หมู่บ้านวังน้ำฝน ได้รับการสนับสนุนจากชุมชนตามโอกาส เช่น การเชิญปราชญ์ชาวบ้านมาเป็นวิทยากรให้ความรู้แก่นักเรียนด้านการพัฒนาทักษะวิชาชีพการปลูกผัก ทำน้ำยาซักผ้า ทำพืชมเสนน้ำ และสบู่มุนไพร์ เป็นต้น อีกทั้งยังได้ส่งนักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมที่ชุมชนจัดขึ้นอย่างต่อเนื่อง เช่น กิจกรรมตักบาตรเทโว กิจกรรมประเพณีวันสงกรานต์ กิจกรรมประเพณีวันลอยกระทง ตลอดจนวันสำคัญทางพระพุทธศาสนาต่าง ๆ เป็นต้น (ครูหนึ่ง, 2563)

จากการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงสำรวจและการสัมภาษณ์กลุ่ม (Focus Group) ทำให้พบว่าโรงเรียนบ้านไทรทองมีแหล่งทุนของชุมชนที่สำคัญ ดังนี้

1. ประชาชนชาวบ้านหรือผู้นำชุมชน ในพื้นที่หมู่ 4 บ้านวังน้ำฝน มีผู้รู้และเชี่ยวชาญ การประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาด้านต่าง ๆ ดังนี้ 1) ด้านการเกษตร การเพาะปลูกและมีความรู้เกี่ยวกับพืช สมุนไพร เป็นหมอดิน ปรุ้งดิน และผลิตปุ๋ยอินทรีย์ เช่น นายอนุศิษฐ์ อารังรัตนศิลป์ นายวิทยา พรหมศรี เป็นต้น 2) ด้านการรักษาโรคและความเชื่อทางจิตวิญญาณ ได้แก่ผู้นำทางจิตวิญญาณ พระสงฆ์ พราหมณ์ หมอเป่า หมอดู เช่น พระครูพิพัฒน์ ญาณสุนทร นายกั้ง ฌราธร เป็นต้น 3) ด้านดนตรีพื้นบ้าน กลองยาว เช่น นายมานิตย์ จำปาทอง นายกลอง สุขแจ่ม เป็นต้น 4) ด้านหัตถกรรม สานส้ม เปล กระดัง ตะแกรง ชะลอม ตะแกรง เช่น นายชัย ตริยรัตนพงษ์ นายบุญธรรม อำพรพงษ์ เป็นต้น 5) ด้านอาหาร ทำพริกแกง ได้แก่ นางสาวสมัย เกษรา เป็นต้น

2. ทุนทรัพยากรธรรมชาติ จากการสำรวจและให้ข้อมูลจากผู้นำชุมชน ปราชญ์ ทุน ทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญ เช่น แหล่งน้ำประเภทคลอง ฝาย ได้แก่ คลองวังใหม่ คลองชลประทาน วังน้ำฝน สำหรับสภาพดินนั้นมีลักษณะเป็นดินดำ ร่วนซุย นอกจากนี้ยังมีภูเขาวังน้ำฝนซึ่งกินพื้นที่ จำนวน 300 - 400 ไร่ มีถ้ำวังน้ำฝน หินงอก หินย้อย และโบราณวัตถุภายในถ้ำ มีป่าชุมชนและป่า เศรษฐกิจ ส่วนสัตว์ป่าที่พบบ่อย เช่น เม่น ไก่ป่า นกกางเขนดง นกบั้งรอก ค้าวควา นกเขาป่า นกอีแซว นม พังพอน หมาป่า เสือปลา เสือคือ เป็นต้น

3. ทุนทางสังคมและทุนทางเศรษฐกิจ จากการรวบรวมข้อมูลโดยรอบโรงเรียนบ้านไทรทอง มีการรวมกลุ่มทางสังคมและเศรษฐกิจที่สำคัญในการขับเคลื่อนงานในมิติต่าง ๆ สมาชิกชุมชนมีความ ร่วมมือร่วมใจในงานของชุมชน ทำให้เกิดความเข้มแข็ง ความช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ความไว้วางใจ เชื่อใจ ความเป็นเครือญาติ และมีกลุ่มจิตอาสา นอกจากนี้มีการรวมกลุ่มเครือข่ายผู้ปกครอง ศิษย์เก่า และ เครือข่ายภาคประชาสังคมและภาครัฐ เช่น กองทุนการศึกษา อ.1 - ป.6 กองทุนพัฒนา บทบาท สตรี กองทุนสัจจะออมทรัพย์ กองทุนผู้สูงอายุ คณะกลองยาวผสมพิณ เป็นต้น ส่วนในด้านทุนทาง เศรษฐกิจ พบว่า ส่วนใหญ่ประชาชนประกอบอาชีพเกษตรกรรม ปลูกพืชเศรษฐกิจ เช่น ถั่วลิสง อ้อย ลำไย ข้าวโพด มันสำปะหลัง มะม่วง มะขามหวาน อินทผาลัม ฝรั่งหวาน ฝรั่งน้ำ พืชสมุนไพร และสัก เป็นต้น ส่วนอาชีพในภาคธุรกิจ ได้แก่ ร้านขายส่งสินค้า ร้านวัสดุก่อสร้าง สถานีบริการน้ำมัน แก๊ส ตรวจสภาพรถ ลานมันสำปะหลัง โกดังเก็บข้าวโพด โรงสีข้าว โรงแรม และร้านอาหาร เป็นต้น

การศึกษาสภาพปัญหาของโรงเรียนบ้านไทรทอง

การศึกษาสภาพปัญหาของโรงเรียนบ้านไทรทอง คณะทำงานได้รับความร่วมมือจาก ผู้บริหารและคณะครูของโรงเรียน นักเรียน ผู้ปกครอง และผู้นำชุมชน ในการให้ข้อมูลจนสามารถ สังเคราะห์สภาพปัญหาต่าง ๆ ของโรงเรียนออกมาได้ชัดเจน สภาพปัญหาด้านการจัดการเรียนรู้ของ โรงเรียน สรุปได้เป็น 2 ประเด็นสำคัญ ดังนี้

1. สภาพปัญหาด้านคุณภาพการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียน

1.1 ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ พบว่า หลักสูตรมีการปรับเปลี่ยนตาม แผนการสอนสำเร็จรูปบ่อยครั้ง ซึ่งเป็นหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานให้เป็นมาตรฐาน เดียวกัน ส่งผลให้ตัวชี้วัดของหลักสูตรไม่สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียนที่มีความโดดเด่นในด้าน ชุมชน เนื่องจากบริเวณรอบ ๆ โรงเรียนแวดล้อมด้วยแหล่งทุนธรรมชาติที่เอื้อต่อการใช้ภูมิปัญญา ท้องถิ่น มีปราชญ์ชาวบ้านผู้มีความรู้เรื่องการเกษตร งานปศุสัตว์ ดนตรีพื้นบ้าน และการนำวัตถุดิบ

ในท้องถิ่นมาแปรรูป ผลิตเป็นเครื่องจักสาน รวมไปถึงการสืบทอดขนบประเพณีที่มีมาตั้งแต่บรรพบุรุษ ซึ่งถือได้ว่าเป็นแหล่งทุนทางวัฒนธรรมและศาสนาที่เพียงพอ สำหรับประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนรู้ แต่เนื่องจากต้องปรับเปลี่ยนตามแผนการสอนสำเร็จรูปซึ่งเป็นหลักสูตรแกนกลาง ทำให้การมีส่วนร่วมจากบริบทชุมชนเพื่อการส่งเสริมผู้เรียนเกิดขึ้นน้อยกว่าที่ควรจะเป็น ด้วยสาเหตุดังกล่าว ผู้บริหารและคณะครูของโรงเรียน นักเรียน ผู้ปกครอง และผู้นำชุมชน จึงมีความเห็นสอดคล้องกันว่าต้องการให้หลักสูตรของโรงเรียนมีความเชื่อมโยงกับบริบทของชุมชนมากขึ้นเพื่อให้โรงเรียนบ้านไทรทองเป็นอีกแหล่งเรียนรู้ที่สำคัญที่เกิดจากความรู้ของชุมชน โดยบูรณาการกับรายวิชาและเน้นให้ผู้เรียนมีทักษะทางวิชาชีพ ในรูปแบบ ‘โรงเรียนอาชีพ’

1.2 ด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรมการศึกษา พบว่า โรงเรียนบ้านไทรทองยังขาดสื่อการสอนที่มีความทันสมัย เนื่องจากขาดแหล่งทุนสนับสนุน มีบุคลากรและคอมพิวเตอร์ไม่เพียงพอต่อผู้เรียน ประกอบกับภาระงานด้านต่าง ๆ ที่ได้รับมอบหมายจากโรงเรียนมีความหลากหลาย ส่งผลให้ไม่มีเวลาในการสร้างสื่อ นวัตกรรมการศึกษา ขาดความเชี่ยวชาญและทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร (ICT) เป็นต้น

1.3 กระบวนการจัดการเรียนรู้ สะท้อนให้เห็นว่าชุมชนยังมีส่วนร่วมในรายวิชาตามกลุ่มสาระฯ ต่าง ๆ น้อย กว่าทุนทางชุมชนและสังคมที่มีอยู่จริง การเรียนแบบใช้ทักษะ IQ/EQ มีน้อย การเรียนนอกห้องเรียนและการจัดกิจกรรมกลุ่มยังขาดความหลากหลาย การฝึกนักเรียนให้สามารถทำงานเป็นทีมยังไม่เพียงพอ ทำให้นักเรียนได้แสดงออกหรือใช้จินตนาการนอกกรอบอย่างจำกัด ส่งผลให้การลงมือปฏิบัติน้อย ซึ่งไม่เกิดทักษะและความชำนาญ

1.4 ผลสัมฤทธิ์ ทักษะ/สมรรถนะของผู้เรียน ปรากฏว่า นักเรียนขาดทักษะด้านภาษาต่างประเทศ ทำให้การอ่าน เขียน และคำนวณ มีบางรายที่พัฒนาการช้า บางส่วนมีทักษะการอ่าน เขียน และคำนวณไม่ดีเท่าที่ควร

1.5 ทรัพยากร สภาพแวดล้อมภายในโรงเรียน มีพอที่จะสามารถจัดการเรียนรู้ได้ โดยเฉพาะด้านการงานอาชีพ เช่น โรงเรียนมีแปลงเกษตร บ่อเลี้ยงปลา แต่ไม่สามารถใช้ศักยภาพที่มีอยู่ได้อย่างเต็มที่ ส่วนอาคารเรียนที่เป็นอาคารไม้ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นอาคารที่สร้างจากเงินบริจาค เมื่อเกิดการชำรุดเสียหาย การปรับปรุงซ่อมแซมจึงทำได้ยากเนื่องจากไม่ได้อยู่ในระบบงบประมาณ

1.6 ทรัพยากร สภาพแวดล้อมภายนอกโรงเรียน เนื่องจากโรงเรียนตั้งอยู่ในชุมชนที่มีพื้นที่กว้างและมีการกระจายตัวของหมู่บ้าน การเดินทางเพื่อศึกษาเรียนรู้นอกโรงเรียน จึงเป็นอุปสรรคในบางกรณี ทำให้ครูไม่สามารถพานักเรียนออกไปเรียนรู้นอกโรงเรียนได้บ่อย

1.7 การนิเทศการเรียนการสอน จากการสัมภาษณ์โรงเรียนได้รับการนิเทศจากศึกษานิเทศก์ ภาคเรียนละ 1 ครั้ง ขาดการติดตาม และให้ข้อเสนอแนะอย่างรวดเร็วต่อปัญหาที่เกิดขึ้นจากการจัดการเรียนการสอน

1.8 ปัจจัยสนับสนุนการเรียนรู้จากครอบครัว นักเรียนส่วนใหญ่อาศัยอยู่กับญาติผู้ใหญ่ ผู้สูงอายุ เช่น ปู่ ย่า ตา ยาย เนื่องจากบิดามารดาต้องเดินทางไปทำงานต่างจังหวัด

1.9 การจำแนก การดูแลช่วยเหลือนักเรียน ปรากฏว่า โรงเรียนขาดครูผู้ดูแลเด็กพิเศษ ส่วนในมิติผู้ปกครอง เมื่อบุตรหลานสอบถามเกี่ยวกับการบ้าน ผู้ปกครองบางส่วนไม่สามารถให้คำตอบหรือสอนการบ้านเด็กได้ ปัญหาการใช้เวลาอยู่กับโทรศัพท์มือถือจึงเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง

2. สภาพปัญหาด้านการบริหารการสถานศึกษา

2.1 ด้านการบริหาร การสร้างองค์เครือข่ายของโรงเรียนไม่เกิดความเข้มแข็ง แม้จะมีการรวมกลุ่มที่เป็นรูปธรรม เช่น ชมรมศิษย์เก่า ชมรมครูเก่า นอกจากนี้ พบปัญหาการโยกย้ายกลับภูมิลำเนาของครูที่ไม่ใช่คนในชุมชน

2.2 ด้านทรัพยากรบุคคล โรงเรียนขาดครูสอนรายวิชาคณิตศาสตร์ ศิลปะ ดนตรี นาฏศิลป์ ภาษาอังกฤษ ทำให้ครูที่สอนไม่ชำนาญการสอน เนื่องจากสอนไม่ตรงกับสาขาที่สำเร็จการศึกษา และมีเวลาเตรียมสอนและสอนไม่เพียงพอเพราะต้องสอนมากกว่าหนึ่งวิชา เนื่องจากปัญหาขาดแคลนครู ส่วนการดึงศักยภาพของทุนทรัพยากรมนุษย์ภายในชุมชนมาใช้ก็ยังไม่สามารถดำเนินการได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ

2.3 ด้านการเงินหรืองบประมาณ จากข้อมูลพบว่างบประมาณมีจำกัดโรงเรียนได้รับจัดสรรเงินอุดหนุนตามรายหัวเท่านั้น ส่วนงบประมาณพัฒนาปรับปรุงต้องรอจากการบริจาคหรือระดมทุน ถ้ามีความจำเป็นเร่งด่วนจึงจะได้รับการสนับสนุนจากต้นสังกัด ขาดแคลนงบประมาณจ้างครูอัตราจ้าง งบประมาณจัดหาอาหารกลางวันไม่สอดคล้องกับราคาสินค้าจริงในท้องตลาด บางกรณีไม่สามารถขอรับเงินสนับสนุนจากแหล่งอื่นได้เนื่องจากขัดต่อระเบียบและกฎหมาย

2.4 ด้านอาคารสถานที่ อาคารสถานที่ชำรุดทรุดโทรมขาดงบประมาณในการซ่อมแซมบำรุง ต้องดำเนินการระดมทุนหรือขอรับบริจาค และการก่อสร้างบางอย่างล่าช้า

2.5 การบริหารวิชาการ ปรากฏว่า นักเรียนมีตารางเรียน แต่ไม่สอดคล้องกับ นโยบายลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” หลักสูตรการมีส่วนร่วมของชุมชนยังไม่สามารถดำเนินการได้อย่างเป็นรูปธรรมและมีประสิทธิภาพ ครูมีการสอนมากไม่สามารถพัฒนาให้โรงเรียนมีจุดเด่นหรืออัตลักษณ์ด้านวิชาการได้

2.6 ความสัมพันธ์กับชุมชน ชุมชนยังไม่สามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาเรื่องหลักสูตรและวิชาการกับทางโรงเรียนได้อย่างเต็มศักยภาพ ขาดความต่อเนื่องและสม่ำเสมอ

ข้อมูลนี้เกิดจากการรวบรวมและการสังเคราะห์ผ่านกระบวนการทำงานเชิงพื้นที่ด้วยการสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม การเก็บข้อมูลเชิงประจักษ์ การประชุมและการสัมภาษณ์กลุ่ม จนทำให้สามารถเข้าใจบริบทของโรงเรียนและประเด็นสภาพปัญหาต่าง ๆ ของโรงเรียนอย่างแจ่มชัดมากยิ่งขึ้น ส่วนหนึ่งเป็นเพราะได้รับความร่วมมืออย่างดีจากคณะทำงานจากมหาวิทยาลัย บุคลากรของโรงเรียน นักเรียน ผู้ปกครอง และผู้นำชุมชนในการให้ข้อมูล ดังพิจารณาได้จากเสียงสะท้อนของ ครูสอง (2563) เจ้าของพื้นที่คนหนึ่งได้กล่าวไว้ พอสรุปได้ว่า

“...คณะครูเรายินดีนะที่จะเป็นเครือข่ายร่วมพัฒนาระดับคุณภาพการศึกษาให้แก่โรงเรียนของเรา...ข้อมูลบริบทโรงเรียนและชุมชนบางส่วนที่เรามีเรากียินดีแบ่งปัน บางส่วนคณะทำงานคงต้องสำรวจเพิ่มเติม...ปัญหาต่าง ๆ มีบ้างเป็นธรรมดา ได้คุยได้แลกเปลี่ยนกันวันนี้จะช่วยช่วยให้คณะทำงานจากมหาวิทยาลัยเข้าใจโรงเรียนและปัญหาที่เราเผชิญมากขึ้น...มาช่วยเราแก้ปัญหาได้ก็ดีกว่าโรงเรียนดีกับเด็กดีกับชุมชนของเรา...ศักยภาพชุมชนเรื่องการงานอาชีพน่าจะช่วยโรงเรียนได้มาก เรามีปราชญ์หลายคน หลายอาชีพ ถ้านั่นหรือสร้างเรื่องนี้ได้น่าจะดีมาก...”

ภาพที่ 2 คณะทำงานลงพื้นที่สำรวจข้อมูลเชิงประจักษ์ทั้งในโรงเรียนและในชุมชนใกล้เคียง

แผนการดำเนินงานเพื่อสร้างอัตลักษณ์ ต้นแบบโรงเรียนอาชีวะ

เมื่อคณะทำงานได้วิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลร่วมกับคณะครูของโรงเรียน จนสามารถสรุปความต้องการของโรงเรียนสู่ประเด็นเป้าหมาย การสร้างอัตลักษณ์พึงประสงค์ “ต้นแบบโรงเรียนอาชีวะ” แล้ว จึงร่วมกันวางแผนดำเนินงานจัดกิจกรรมเสริมทักษะและพัฒนานวัตกรรมเพื่อการเรียนรู้ให้นักเรียนบนฐานการมีส่วนร่วมของชุมชนหรือทุนทางสังคมที่มี ทั้งนี้ คณะทำงานได้ดำเนินงานตามวิธีการและขั้นตอน สามารถสรุปเป็นภาพกรอบแนวคิดได้ดังนี้

ภาพที่ 3 กรอบแนวคิดการดำเนินงานของคณะทำงาน เน้นการใช้ข้อมูลพื้นฐานของชุมชนและความสัมพันธ์ในชุมชนเพื่อช่วยหนุนเสริมการทำงานทั้งทางตรงและทางอ้อม

กิจกรรมเสริมทักษะและการพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้สู่อัตลักษณ์พึงประสงค์

จากการประชุมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและการร่วมกันเก็บข้อมูลทุกมิติ ระหว่างคณะทำงานจากมหาวิทยาลัย บุคลากรของโรงเรียน นักเรียน รวมไปถึงปราชญ์และผู้นำชุมชนบางส่วน จนสามารถกำหนดเป้าหมายและอัตลักษณ์พึงประสงค์ของโรงเรียนได้ คือ “ต้นแบบโรงเรียนอาชีวะ” ดังนั้น จึงมีการกำหนดแผนงานเพื่อดำเนินกิจกรรมเสริมทักษะและการพัฒนานวัตกรรม

การเรียนรู้ให้นักเรียน ทั้งนี้โดยเลือกวิชาในกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี โดยเฉพาะทักษะทางด้านเกษตรกรรมมาออกแบบกิจกรรมและแผนการเรียนรู้ เน้นการมีส่วนร่วมของชุมชนและทุนทางสังคมที่มี สามารถพิจารณาสรุปแนวทางการดำเนินกิจกรรมได้จากภาพที่ 4 แนวคิดการดำเนินกิจกรรมเพื่อหนุนเสริมอัตลักษณ์ “ต้นแบบโรงเรียนอาชีพ” ที่ใช้กับโรงเรียนบ้านไทรทอง ได้ดังนี้

ภาพที่ 4 สรุปกรอบแนวคิดการดำเนินกิจกรรมเพื่อหนุนเสริมอัตลักษณ์ ‘ต้นแบบโรงเรียนอาชีพ’

กิจกรรมที่ 1 รวบรวมองค์ความรู้ทักษะด้านอาชีพ

คณะทำงานจากมหาวิทยาลัยดำเนินการสัมภาษณ์กับครูในโรงเรียน ตัวแทนผู้ปกครอง และนักเรียนเพื่อทราบความต้องการด้านต่าง ๆ จนสามารถวิเคราะห์และสังเคราะห์ได้ว่าทางโรงเรียนมีความต้องการในการพัฒนาทักษะอาชีพ และการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องจากกระบวนการรวบรวมองค์ความรู้ดังกล่าวสอดคล้องกับกระบวนการจัดการความรู้ ตามหลักคิดของ ศาสตราจารย์ นายแพทย์ วิจารณ์ พานิช (วิจารณ์ พานิช, 2549) ทั้ง 6 หลักคิด อันได้แก่ 1) การกำหนดความรู้หลักที่จำเป็น 2) การเสาะหาความรู้ที่ต้องการ 3) การปรับปรุง หรือสร้างความรู้บางส่วนให้เหมาะกับการใช้งาน 4) การประยุกต์ในความรู้ในกิจการของตน 5) การนำเสนอประสบการณ์จากการทำงานมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้และสกัดชุดความรู้ และหลักคิดที่ 6) การจดบันทึกความรู้และปรับปรุงให้เหมาะสมกับการใช้งาน เพื่อสร้างทักษะอาชีพให้นักเรียนของโรงเรียนบ้านไทรทอง โดยหลักคิดแรกเป็นการกำหนดความรู้หลักที่จำเป็นต่อนักเรียนเพื่อบ่มเพาะทักษะอาชีพ ซึ่งความรู้หลักนี้ได้มาจากระบบการสัมภาษณ์ ที่ทำให้ทราบข้อมูล ความรู้เกี่ยวกับบริบทชุมชนโดยรอบโรงเรียน ทราบทุนทางสังคมและวัฒนธรรมในมิติต่าง ๆ จากนั้นจึงดำเนินการตามขั้นที่สองคือ

การเสาะหาความรู้ที่ต้องการ โดยในประเด็นดังกล่าวนี้ ได้ร่วมกันตกลงความต้องการจากนักเรียน และทางโรงเรียน ซึ่งการที่นักเรียนต้องการเสริมทักษะด้านอาชีพ โดยเฉพาะอาชีพเกษตรกรรม เนื่องจากครอบครัวของนักเรียนประกอบอาชีพดังกล่าวเป็นพื้นฐานอยู่แล้ว จึงเป็นส่วนหนุนเสริมให้นักเรียนตระหนักถึงความสำคัญของทักษะอาชีพการเกษตร หลักคิดประเด็นที่สามและประเด็นที่สี่ เป็นกระบวนการที่ครูและคณะทำงานจากมหาวิทยาลัยร่วมพูดคุยเพื่อสร้างองค์ความรู้ให้เหมาะกับนักเรียน จึงได้ร่วมกันวางแผนการจัดการเรียนรู้เพื่อให้เหมาะสมกับการใช้งานบริบทของโรงเรียน และพร้อมจะถ่ายทอดเนื้อหาความรู้ให้นักเรียนฝึกฝน และประยุกต์ใช้อย่างเป็นขั้นตอน ในกิจกรรมการเรียนรู้ หลักคิดประเด็นที่ห้า เป็นการวางแผนให้นักเรียนได้สรุปความรู้หลังจากลงมือปฏิบัติ แล้วให้แต่ละกลุ่มสลับกันเรียนรู้การสรุปงานของเพื่อนกลุ่มอื่น ๆ เพื่อเปรียบเทียบข้อมูลที่เพิ่มเติมหรือขาดไปจากของตน และการดำเนินงานตามหลักคิดประเด็นที่ 6 เพื่อกลุ่มนักเรียนได้เรียนรู้ข้อมูลจากกลุ่มเพื่อน ครูผู้สอนจึงให้แต่ละกลุ่มสรุปและทำความเข้าใจงานของตัวเองอีกครั้ง โดยมีคุณครูและผู้เชี่ยวชาญจากภายนอกเป็นผู้ดูแลและให้คำอธิบายเพิ่มเติม ซึ่งความรู้ที่กลุ่มนักเรียนร่วมกันสรุปนี้เป็นความรู้ด้านการเกษตร

ภาพที่ 5 การระดมความคิดเห็นและการเก็บข้อมูลเพื่อแผนการจัดการเรียนรู้ให้นักเรียน

กิจกรรมที่ 2 จัดอบรมเชิงปฏิบัติการด้านการพัฒนาทักษะอาชีพ

ดังที่ได้กล่าวมาแล้วว่า โรงเรียนบ้านไทรทอง มีอัตลักษณ์พึงประสงค์ที่ชัดเจนในการพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะอาชีพ หรือมุ่งเป้าการเป็น “ต้นแบบโรงเรียนอาชีพ” เพราะมีทุนทางสังคมรอบโรงเรียนเอื้อต่อการประกอบอาชีพ อีกทั้งนักเรียนชั้นประถมศึกษาส่วนหนึ่งมีทักษะด้านการเกษตร ซึ่งได้รับการถ่ายทอดทั้งโดยตรงและโดยอ้อมมาจากครอบครัว เมื่อรวบรวมองค์ความรู้ได้แล้ว คณะทำงานจากมหาวิทยาลัยและคณะครูจึงร่วมกันดำเนินกิจกรรมเพื่อจัดการเรียนรู้ หนุนเสริมทักษะด้านการเกษตรให้นักเรียน โดยได้รับความร่วมมือจากปราชญ์ชุมชนและองค์กรเครือข่ายย่อยในชุมชน รวมไปถึงการเปิดรับองค์ความรู้จากบุคลากรของมหาวิทยาลัยที่ดำเนินการอบรมถ่ายทอดเพิ่มเติมความรู้ด้านต่าง ๆ ให้แก่คณะครูและปราชญ์ของชุมชน เช่น การจัดการเรียนรู้แบบกระบวนการเรียนการสอนที่เน้นให้ผู้เรียน มีส่วนร่วม (Active Learning) หรือการพัฒนาผลิตภัณฑ์ต่อยอดองค์ความรู้ก่อนที่จะถ่ายทอดให้นักเรียนหรือเยาวชนในชุมชนต่อไป นอกจากทักษะอาชีพ

แล้ว โรงเรียนยังเล็งเห็นถึงความสำคัญของการอ่านออกเขียนได้ของนักเรียน จึงบูรณาการเสริมทักษะภาษาไทยและภาษาอังกฤษให้นักเรียนไปพร้อมกัน ทั้งนี้ โดยยังคงเน้นคำศัพท์ที่เกี่ยวข้องกับการงานอาชีพ เพื่อให้นักเรียนเกิดความเชื่อมโยงในวิชาความรู้ที่ได้รับ สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้

ภาพที่ 6 การจัดอบรมเชิงปฏิบัติการด้านการพัฒนาทักษะอาชีพให้นักเรียน

ซึ่งกระบวนการฝึกปฏิบัติทั้งหมดถูกดำเนินการจากแผนการจัดการเรียนรู้ที่ออกแบบโดยใช้แนวคิด GPAAS 5 STEPS สำหรับแผนการจัดการเรียนรู้ของครูประจำชั้นที่จะนำไปใช้กับนักเรียนนั้น คณะทำงานได้พยายามผลักดันให้นำแผนการจัดการเรียนรู้แบบกระบวนการเรียนการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมและมีปฏิสัมพันธ์กับกิจกรรมการเรียนรู้ผ่านการปฏิบัติที่หลากหลาย ผู้เรียนจะต้องเป็นผู้ร่วมคิด วางแผน และดำเนินการจนเกิดเป็นชิ้นงานและ/หรือนวัตกรรม ที่สอดคล้องกับอัตลักษณ์ “ต้นแบบโรงเรียนอาชีพ” โดยประยุกต์ใช้แนวคิด GPAAS 5 STEPS ในการพัฒนาแผนการเรียนรู้เพื่อใช้ในกลุ่สาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ซึ่งเป็นขั้นตอนร่วมกันพัฒนาและทดลองใช้ ทั้งนี้แนวคิด GPAAS 5 STEPS นั้น สรุปได้คือ 1) G - gathering (ขั้นสังเกตรวบรวมข้อมูล) คือขั้นการกระตุ้นให้นักเรียนรวบรวมข้อมูล ทบทวนจากความรู้เดิม การใช้เทคนิคป้อนคำถามเพื่อให้นักเรียนคิดตาม หาข้อมูลจากหลายแหล่งเรียนรู้หรือสอบถามจากบุคคลในชุมชน เป็นต้น 2) P - processing (ขั้นคิดวิเคราะห์และสรุปความรู้) คือขั้นการกระตุ้นให้นักเรียนจัดกระทำข้อมูลที่รวบรวมมาให้เป็นระบบ มีความหมาย ผ่านการคิดวิเคราะห์ นักเรียนสามารถช่วยกันสรุปเป็นความรู้ระดับความคิดรวบยอด โดยใช้เทคนิค thinking map, graphic organizer 3) A1 - Apply 1 applying and constructing knowledge (ขั้นลงมือปฏิบัติและสรุปความรู้หลังการปฏิบัติ) คือขั้นที่นักเรียนใช้กระบวนการพูดคุย ปรีกษา อภิปราย ช่วยกันคิด วางแผน ดำเนินการกันภายในกลุ่มเพื่อผลิตผลงาน/ชิ้นงาน หรือนวัตกรรมตามโจทย์ที่กำหนด 4) A2 - Apply 2 applying and communication skill (ขั้นสื่อสารและนำเสนอ) คือ ขั้นที่นักเรียนช่วยกันเผยแพร่ผลงาน/ชิ้นงาน หรือนวัตกรรม โดยมีการนำเสนอผลงานอย่างเป็นระบบขั้นตอน และสามารถอธิบายงานบนพื้นฐานขององค์ความรู้ที่รวบรวมมา 5) S - Self-regulating (ขั้นประเมินเพื่อเพิ่มคุณค่าบริการสังคมและจิตสาธารณะ) คือขั้นตอนการสะท้อนความคิด ร่วมกันประเมินจุดดี จุดที่ควรพัฒนา การสะท้อน

ความสามารถทำได้ตั้งแต่ให้นักเรียนสะท้อนคุณค่า จุดดี จุดด้อยหรือจุดที่ควรพัฒนาในกลุ่มกันเอง รับการประเมิน จากผู้สอนหรือปราชญ์ชุมชนที่มามีถ่ายทอดความรู้ให้ (ศักดิ์สิน ช่องดารากุล, 2563)

นอกจากการบ่มเพาะความรู้ด้านทักษะอาชีพการเกษตรจะได้รับการถ่ายทอดให้นักเรียน ในรูปแบบของการจัดการเรียนรู้ในห้องเรียนและที่แปลงเกษตรตามแนวคิด GPAAS 5 STEPS แล้ว กระบวนการดังกล่าวยังถือเป็นการจัดการเรียนรู้ตามแผนการสอนที่ไม่แยกการฝึกฝน การลงมือ ปฏิบัติออกจากการเรียนรู้ด้วย ซึ่งเป็นไปตามแนวคิดเกี่ยวกับการฝึกอบรมของ ศาสตราจารย์ นายแพทย์ วิจารณ์ พานิช (วิจารณ์ พานิช, 2549)

สำหรับการจัดทำนวัตกรรมต้นแบบ ชุดเครื่องมือสำหรับครูผู้สอน (Teacher Tool kits - TTK) นั้น คณะทำงานได้ร่วมกับโรงเรียน ผลิตสื่อการสอนสำหรับใช้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้การงาน อาชีพและเทคโนโลยี รายวิชาการเกษตร เนื่องจากเป็นรายวิชาที่เอื้อต่อการทำกิจกรรมและฝึกปฏิบัติ เพื่อพัฒนาทักษะโดยใช้การเรียนรู้แบบ Active Learning แก่ผู้เรียนได้เป็นอย่างดี ทั้งนี้ยังอยู่ใน ขั้นตอนร่วมกันพัฒนาปรับปรุงและทดลองใช้ อย่างไรก็ตาม ในระหว่างที่กำลังพัฒนาอยู่นี้ ก็ปรากฏผล จากการลงมือปฏิบัติงานจริงของนักเรียน โดยความช่วยเหลือสนับสนุนด้านองค์ความรู้จากปราชญ์ ชุมชน คือ นักเรียนสามารถปลูกผักปลอดสารพิษในกระถางและในแปลงแบบระบบน้ำหยดได้ รวมไปถึง การพัฒนาผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ ได้ เช่น น้ำยาซักผ้า สบู่ และพืชมะนาว เป็นต้น

กิจกรรมที่ 3 การให้ความรู้พื้นฐานการออกแบบบรรจุภัณฑ์

หลังจากนักเรียนได้ร่วมเรียนรู้และลงมือปฏิบัติเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพในรายวิชา การเกษตร ของโรงเรียน เพื่อให้นักเรียนสามารถนำความรู้ไปต่อยอดได้อย่างครบถ้วน คณะครูและ คณะทำงานจึงอบรมเชิงปฏิบัติการและให้ความรู้แก่นักเรียนชั้น ป.5 เกี่ยวกับการออกแบบผลิตภัณฑ์ อย่างง่าย องค์ความรู้ดังกล่าวนี้จัดเป็นความรู้ที่เป็นทางการ (explicit knowledge) อีกประเด็นหนึ่ง ที่มีรายละเอียดเฉพาะทางและแตกต่างจากความรู้ด้านการเกษตร ทั้งยังสามารถนำไปบูรณาการกับ รายวิชาศิลปะได้ โดยวิทยากรได้กำหนดเนื้อหาให้เหมาะสมกับนักเรียนเพื่อให้ความรู้เบื้องต้นอาทิ ความสวยงาม ความปลอดภัย วัสดุที่ใช้ และราคา เป็นต้น

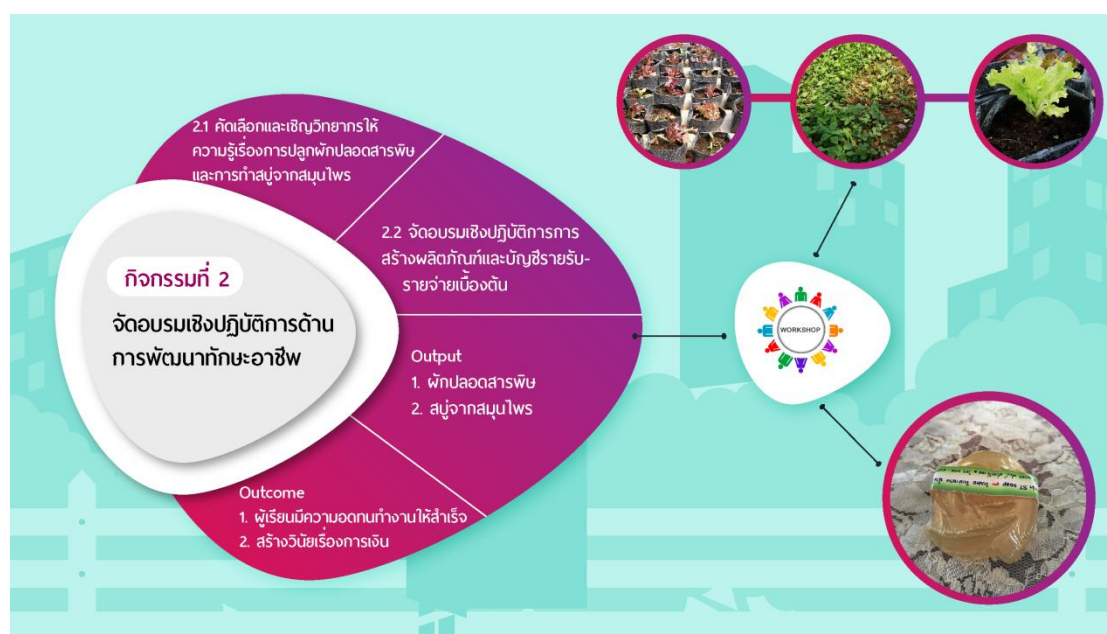

ภาพที่ 7 การให้ความรู้พื้นฐานการออกแบบบรรจุภัณฑ์แก่นักเรียน

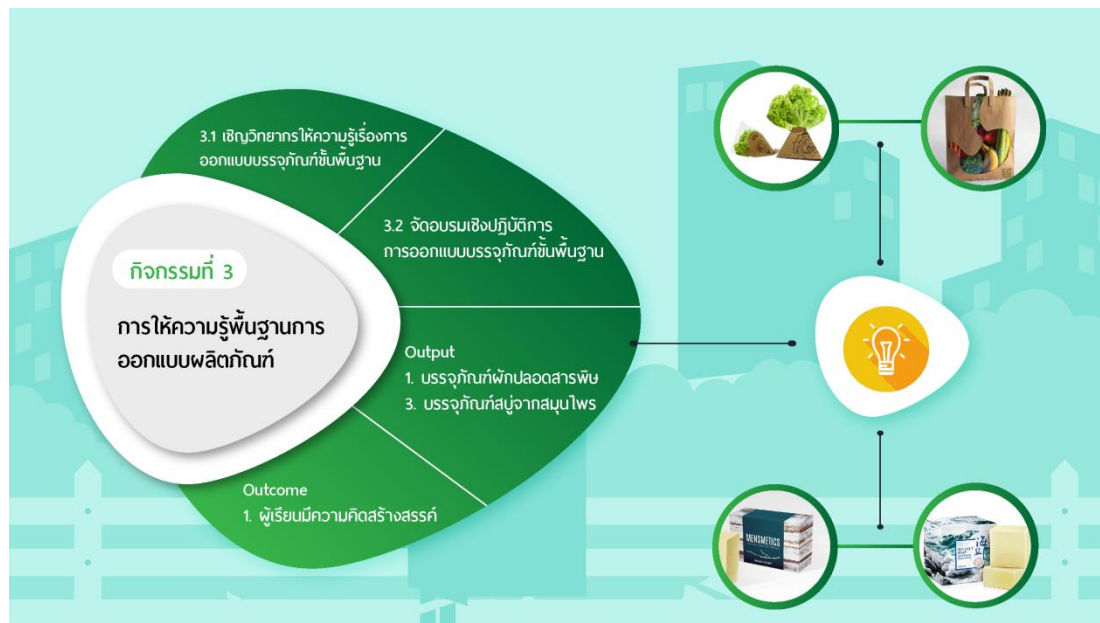
ทั้งนี้คณะทำงานได้ดำเนินกิจกรรมตามกรอบแผนงานย่อย 3 กิจกรรม คือ 1) รวบรวมองค์ความรู้ทักษะด้านอาชีพ 2) จัดอบรมเชิงปฏิบัติการด้านการพัฒนาทักษะอาชีพ และ 3) การให้ความรู้พื้นฐานออกแบบผลิตภัณฑ์ (สำหรับปราชญ์หรือผู้นำชุมชนเพื่อถ่ายทอดให้แก่นักเรียนและต่อยอดอาชีพจริงได้)

ภาพที่ 8 กรอบแนวคิดการดำเนินกิจกรรมที่ 1 รวบรวมองค์ความรู้ทักษะด้านอาชีพ

ภาพที่ 9 กรอบแนวคิดการดำเนินกิจกรรมที่ 2 จัดอบรมเชิงปฏิบัติการด้านการพัฒนาทักษะอาชีพ

ภาพที่ 10 กรอบแนวคิดการดำเนินกิจกรรมที่ 3 การให้ความรู้พื้นฐานออกแบบผลิตภัณฑ์ (สำหรับ
ปราชญ์เพื่อถ่ายทอดให้นักเรียนและต่อยอดอาชีพจริง)

อย่างไรก็ตาม เนื่องเพราะระยะเวลาการดำเนินงานอยู่ในช่วงการแพร่ระบาดของโรคอุบัติใหม่ไวรัสโคโรนา (COVID-19) ส่งผลให้การดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ไม่เป็นไปอย่างต่อเนื่อง ประสบปัญหาและข้อขัดข้องหลายประการ บางกิจกรรมยังไม่สามารถสรุปและประเมินผลได้อย่างชัดเจน แต่ถึงกระนั้นก็อาจกล่าวได้ว่า ความพยายามของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องในการยกระดับคุณภาพการศึกษาให้แก่โรงเรียนบ้านไทรทอง ซึ่งเป็นโรงเรียนเครือข่ายร่วมพัฒนาในเขตพื้นที่จังหวัดสระแก้ว โดยการใช้กิจกรรมเสริมทักษะและการพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้สู่ “ต้นแบบโรงเรียนอาชีพ” ตามอัตลักษณ์พึงประสงค์ มิได้ล้มเหลวโดยสิ้นเชิง หากแต่ต้องรอเวลาเพื่อให้การดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ สามารถดำเนินการได้อย่างราบรื่น จึงจะสามารถสรุปและประเมินผลได้อย่างครอบคลุมและ แท้จริง ดังเสียงสะท้อนของนักเรียนผู้เป็นเป้าหมายในการพัฒนาคนหนึ่งว่า

“...สนุกครับ ผมจะเอาไปใช้ที่บ้าน (น้ำยาซักผ้า) ครูบอกว่าจะได้ทำอย่างอื่นอีก...ผมปลูกเอง ที่บ้านก็ปลูกแต่ไม่ใช่สลัด ผมช่วยตาทำไร่ ปลูกข้าวโพดครับ...ชอบอยู่ข้างนอก ออกมานอกห้องบ้าง แล้วแต่ครูจะพาไปมา...” (หนูหนึ่ง, 2563)

บทสรุป

จากกระบวนการสำรวจ รวบรวม วิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลของโรงเรียนบ้านไทรทอง อำเภอสว่างสมบูรณ์ และข้อมูลบริบทโดยรอบ ซึ่งเป็นการดำเนินงานร่วมกันระหว่างคณะทำงานจากมหาวิทยาลัย คณะครูโรงเรียนบ้านไทรทอง ตัวแทนผู้ปกครอง และนักเรียนชั้นประถมศึกษา ทำให้ทราบถึงความต้องการที่ชัดเจน และนำไปสู่การเป็นโรงเรียนเครือข่ายร่วมพัฒนาในเขตพื้นที่จังหวัด

สระแก้ว มีอัตลักษณ์พึงประสงค์ คือ “ต้นแบบโรงเรียนอาชีพ” เพราะบริบทของโรงเรียนแวดล้อมด้วยแหล่งทุนธรรมชาติที่เอื้อต่อการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น มีปราชญ์ชาวบ้านที่มีความรู้เรื่องการเกษตรและอาชีพต่าง ๆ ที่สอดคล้องกับบริบทชุมชน การยกระดับคุณภาพการศึกษาให้แก่โรงเรียน จึงดำเนินงานด้วยการจัดกิจกรรมเสริมทักษะและพัฒนานวัตกรรมเพื่อการเรียนรู้ให้นักเรียน ทั้งนี้ตั้งอยู่บนฐานการมีส่วนร่วมของชุมชนหรือทุนทางสังคม โดยกำหนดให้กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี รายวิชาการเกษตร ใช้การเรียนรู้แบบ Active Learning หรือการเน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมและมีปฏิสัมพันธ์กับกิจกรรมการเรียนรู้ผ่านการปฏิบัติที่หลากหลาย ซึ่งผู้เรียนจะต้องเป็นผู้ร่วมคิด วางแผน และดำเนินการจนเกิดเป็นชิ้นงานและ/หรือนวัตกรรมขึ้น ซึ่งครูจะประยุกต์ใช้แนวคิด GPAAS 5 STEPS ในการจัดการเรียนรู้ รวมทั้งนำนวัตกรรมต้นแบบ ชุดเครื่องมือสำหรับครูผู้สอน (Teacher Tool kits - TTK) เพื่อการเรียนรู้ของผู้เรียนไปใช้อย่างเหมาะสม

อย่างไรก็ตาม เพื่อให้การดำเนินงานด้านการพัฒนาผู้เรียนเป็นไปอย่างต่อเนื่อง แม้ว่าในอนาคตอาจต้องพบเจอกับอุปสรรคอื่น ๆ นอกเหนือความคาดหมาย คณะทำงานจากมหาวิทยาลัย พร้อมทั้งคณะครูจากโรงเรียนบ้านไทรทอง มีความเห็นตรงกันว่าอาจมีการผลิตเนื้อหาการเรียนรู้ หรือสื่อการเรียนการสอนทางออนไลน์ เพื่อเผยแพร่ให้นักเรียนได้เรียนรู้และฝึกปฏิบัติด้วยตนเอง

เอกสารอ้างอิง

- กลุ่มสารสนเทศ สนพ. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. ระบบสารสนเทศเพื่อบริหารการศึกษา. (2564). **ข้อมูลสิ่งก่อสร้าง**. [ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก:
https://data.bopp-obec.info/emis/schooldata-view_bobec.php?School_ID=1027740280&Area_CODE=2701
(2564, 25 กรกฎาคม)
- ครูหนึ่ง. (นามแฝง). (2564). ครูประจำการ. **สัมภาษณ์**, 11 สิงหาคม 2563.
- ครูสอง. (นามแฝง). (2563). ครูประจำการ. **สัมภาษณ์**, 11 สิงหาคม 2563.
- ประเภทของความรู้. (2557). **การจัดการความรู้ KM**. [ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก:
https://www.nstda.or.th/home/knowledge_post/type-of-knowledge/
(2564, 8 กันยายน)
- โรงเรียนบ้านไทรทอง. (2564). **ข้อมูลพื้นฐานโรงเรียน**. [ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก:
https://data.bopp-obec.info/web/index_view.php?School_ID=1027740280&page=info. (2564, 24 กรกฎาคม)
- วิจารณ์ พานิช. (2549). **การจัดการความรู้ฉบับนักปฏิบัติ**. กรุงเทพฯ ฯ: สุขภาพใจ.
- ศักดิ์สิน ช่องดารากุล. (2563). **กระบวนการสอนคิดตามแนวคิด GPAAS 5 STEPS**.
ใน การประชุมปฏิบัติการ Active Learning ก้าวใหม่การจัดการเรียนรู้เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการ. 7-8 พฤศจิกายน 2563. (1-10). กรุงเทพฯ: สถาบันพัฒนาคุณภาพวิชาการ.

หนูหนึ่ง (นามแฝง). (2563). นักเรียนโรงเรียนบ้านไทรทอง อำเภอวังสมบูรณ์ จังหวัดสระแก้ว.
สัมภาษณ์, 13 สิงหาคม 2563.